

Arreu

Una forma adverbial molt característica del català és arreu. Profusament usada en la llengua popular, i amb gran eficàcia en la llengua culta, no sempre els publicistes en saben treure tot el partit que permet. Però que arreu sigui una forma, tal com hem dit, molt característica de la nostra llengua, no significa que en sigui exclusiva. El castellà disposa també de la forma corresponent, «arreo», encara que amb un ús molt més reduït i, en tot cas, amb un valor exclusivament temporal, cosa que haurien de tenir en compte els diccionaris d'equivalències que indiquen la que existeix entre arreu i «arreo».

La vitalitat de la forma arreu es manifesta, per tant, no solament en l'habitualitat del seu ús sinó també en la diversitat de les seves significacions, totes elles, és clar, amb un comú denominador: la idea de continuïtat. Amb un valor temporal arreu és usat significat «tot seguit, ara mateix»: Soparem i arreu anirem a dormir. Amb un valor locatiu significa «per totes bandes, per tots els llocs»: Se'n feien arreu, de bolets. I, encara, a més d'altres significacions secundàries vol dir «d'un darrera l'altre sense interrupció». A pagès, a les feines del camp, quan algú —un vailet, un ajudant ocasional— operava d'una manera poc sistemàtica, anant capriciosament, per exemple, d'un rengle de ceps a un altre, era tot seguit comminat amb una expressió d'una concisió i una exactitud exemplars: Un cap i arreu!

Algun cop hem soprés en algun text una locució d'una legitimitat, si més no, dubtosa: «al llarg i a l'ample» (d'una regió, d'una zona geogràfica). L'adverbi arreu expressa perfectament el sentit per a denotar el qual és usada aquella locució. Caldria, però, preguntar-se, si arreu com a mot locatiu, més que no pas «a tots els indrets, d'una manera exhaustiva» (d'una zona determinada) indica a «diversos o a molts indrets escampats en totes les direccions» (d'aquesta zona). Per això arreu segurament, es procura el reforç d'altres termes que li donen aquest valor més exhaustiu o absolut: pertot arreu, a tot arreu i arreu arreu.

Albert Jané